

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

**INFORMACIJA O
STANJU I PROGRAMIMA
RAZVITKA PARKA
PRIRODE "KOPAČKI RIT"**

Materijal pripremili:

- *Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša Osječko-baranjske županije*
- *Javna ustanova "Park prirode Kopački rit"*
- *Hrvatske šume*
- *Hrvatske vode*

Osijek, rujna 2013.

INFORMACIJA O STANJU I PROGRAMIMA RAZVITKA PARKA PRIRODE "KOPAČKI RIT"

1. UVOD

Prostor Kopačkog rita je poplavno područje zaobalja Dunava. To je prostrano prirodno vlažno područje u kojem se zbog meandriranja tokova, poplava, zasipanja i ostalih morfoloških promjena razvio splet rukavaca, kanala i naplavnih površina obraslih močvarnom vegetacijom i šumom.

Bogatstvo više od 40 biljnih zajednica, zajedno s dinamikom vode, pruža idealne uvjete za razvoj bogatog životinjskog svijeta. Kako se u Kopačkom ritu na malom prostoru jedna pored druge pružaju bare i grede s nekoliko biljnih i životinjskih zajednica, flora i fauna je izuzetno bogata. Od samog broja vrsta značajnija je činjenica da se tu nalaze velike i stabilne populacije mnogih ugroženih i rijetkih vrsta, poput orla štekavca, patke nJORKE, malog vranca, crne rode, stepskog sokola, obične vidre itd. Kopački rit predstavlja i najvažnije mjesto riba Dunava u Srednjoj Europi.

Zbog svega toga Hrvatski sabor je 1967. godine donio prvi akt o zaštiti tog područja i to **Zakon o proglašavanju poplavnog područja Kopački rit upravljanim prirodnim rezervatom** ("Narodne novine" broj 45/67.) koje je obuhvaćalo 177,00 km². Nakon toga, Savjet za zaštitu prirode Hrvatske 1969. godine donosi **Rješenje o utvrđivanju granice užeg područja Upravljanog prirodnog rezervata Kopački rit** ("Narodne novine" broj 48/69.) koje je obuhvaćalo oko 77,00 km² (7.700 ha) područja današnjeg Posebnog zoološkog rezervata. Ta površina je 1973. godine smanjena na 62,34 km².

Naziv zaštićenog područja mijenjao je dva puta ime zbog promjena terminologije vezane uz Zakon o zaštiti prirode.

Tijekom 1976. godine temeljem tadašnjeg Zakona o zaštiti prirode ("Narodne novine" broj 54/76.) uže područje **Upravljanog prirodnog rezervata** dobiva status **Specijalnog** (danas posebnog) **zoološkog rezervata, a šire područje dobiva status Parka prirode.**

Hrvatski sabor 1999. godine potvrđuje zaštitu Kopačkog rita **Zakonom o Parku prirode Kopački rit** ("Narodne novine" broj 45/99.) kada su njegove granice proširene tako da obuhvaćaju sve površine na lijevoj obali Dunava pa njegova površina utvrđena tim Zakonom iznosi 177,00 km². Državni zavod za zaštitu prirode je 2007. godine dostavio izračun podataka o površini Parka prirode "Kopački rit" u GIS-u i ona iznosi 23.126,28 ha.

Zakon o zaštiti prirode ("Narodne novine" broj 80/13; u daljnjem tekstu: Zakon) **park prirode** definira kao prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora velike bioraznolikosti i/ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima, naglašenim krajobraznim i kulturno-povijesnim vrijednostima. Park prirode ima i znanstvenu, kulturnu, odgojno-obrazovnu te rekreativnu namjenu. U parku prirode dopuštene su gospodarske i druge djelatnosti i zahvati kojima se ne ugrožavaju njegova bitna obilježja i uloga.

Isti Zakon **posebni rezervat** definira kao područje kopna i/ili mora od osobitog značenja zbog jedinstvenih, rijetkih ili reprezentativnih prirodnih vrijednosti, ili je ugroženo stanište ili stanište ugrožene divlje vrste, a prvenstveno je namijenjen očuvanju tih vrijednosti. U posebnom rezervatu nisu dopušteni zahvati i djelatnosti koje mogu narušiti svojstva zbog kojih je proglašen rezervatom. U posebnom rezervatu dopušteni su zahvati i djelatnosti kojima se održavaju ili poboljšavaju uvjeti važni za očuvanje svojstava zbog kojih je proglašen rezervatom. Iznimno od stavaka 2. i 3. članka 114. Zakona dopušten je uzgoj riba i/ili drugih vodenih organizama u posebnim rezervatima u kojima je u trenutku proglašenja zatečena djelatnost uzgoja, u opsegu i na način koji ne ugrožava svojstva zbog kojih je proglašen rezervat, te obavljanje drugih djelatnosti sukladno pravilniku iz članka 142. Zakona (NN 80/13).

Zbog izuzetnog bogatstva faune ptica, a osobito rijetkih i ugroženih vrsta, Kopački rit je od 1989. godine uvršten na listu **europskih ornitološki značajnih područja** (u originalu: IBA - Important Bird Area), a od 1993. Kopački rit je uvršten i na listu Ramsarskih područja.

2. POLOŽAJ PARKA PRIRODE "KOPAČKI RIT" U ODNOSU NA TERITORIJALNO USTROJSTVO

Prema važećem teritorijalnom ustrojstvu Republike Hrvatske, Park prirode "Kopački rit" u cijelosti se nalazi u Osječko-baranjskoj županiji u tri jedinice lokalne samouprave:

- 75,7% Parka prirode - nalazi se na području **Općine Bilje**,
- 24,0% Parka prirode - nalazi se na području **Općine Kneževi Vinogradi**,
- 0,3% Parka prirode - nalazi se na području **Grada Osijeka**.

Izvor podataka: Prostorni plan Parka prirode "Kopački rit" ("Narodne novine" broj 24/06.)

3. STRUKTURA POVRŠINA I VLASNIČKO STANJE

Područje Parka prirode dijelom čine šume i šumsko zemljište (neobraslo ili obraslo), brojne i promjenljive vodne površine, a na sjeverozapadnom i sjeveroistočnom dijelu izdvajaju se veće površine obradivoga poljoprivrednog zemljišta. Struktura površina u Parku prirode je sljedeća:

Redni broj	Korištenje površina	km ²
1.	Gospodarske šume (obraslo)	48,09
2.	Šume posebne namjene (obraslo)	22,20
3.	Poljoprivredno zemljište	22,57
4.	Građevinsko	0,44
5.	Vode	22,38
6.	Ostalo (neobraslo šumsko i neplodno zemljište, putovi i kanali)	113,26
	UKUPNO:	228,94

Izvor podataka: Prostorni plan Parka prirode "Kopački rit" ("Narodne novine" broj 24/06.)

Vlasništvo na području Parka prirode je dvojako:

- **vlasništvo Republike Hrvatske** - koriste različiti korisnici:
  - a) Republika Hrvatska - cca 13,15% površine
  - b) Hrvatske šume d.o.o. - 71,10%-82% površine
  - c) Hrvatske vode - 4,9%-6,14% površine
  - d) "Belje" d.d. Darda - 6,15%-9,3% površine
  - e) Javna ustanova - 0,06% površine
  - f) ceste javno dobro - 1,48% površine

(Republika Hrvatska i jedinice lokalne samouprave)

- **privatno vlasništvo** - 1,92% površine.

Izvor podataka: Prostorni plan Parka prirode "Kopački rit" ("Narodne novine" broj 24/06.)

Korisničko stanje razlikuje se ovisno o izvoru podataka (Katastar, Hrvatske šume) tako da postoje razlike kako u ukupnoj površini tako i u udjelu pojedinog korisnika. To se posebno odnosi na korisnike navedene pod b), c) i d).

4. NAJVAŽNIJI PRAVNI SUBJEKTI S JAVNIM OVLASTIMA KOJI DJELUJU NA PODRUČJU PARKA PRIRODE "KOPAČKI RIT"

Na području Parka prirode djeluju tri najvažnija pravna subjekta s javnim ovlastima:

- **JAVNA USTANOVA "PARK PRIRODE KOPAČKI RIT"**
- **HRVATSKE ŠUME, d.o.o.**
- **HRVATSKE VODE, pravna osoba za upravljanje vodama.**

Sva tri subjekta provode javne ovlasti u skladu sa zakonskim propisima.

4.1. JAVNA USTANOVA "PARK PRIRODE KOPAČKI RIT"

Temeljem članka 130. stavka 2. Zakona, javne ustanove za upravljanje parkovima prirode osniva Republika Hrvatska uredbom Vlade Republike Hrvatske. Javne ustanove obavljaju djelatnost zaštite, održavanja i promicanja zaštićenog područja u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, nadziru provođenje uvjeta i mjera zaštite prirode na području kojim upravljaju te sudjeluju u prikupljanju podataka u svrhu praćenja stanja očuvanosti prirode (monitoring). Javne ustanove djelatnost obavljaju kao javnu službu. Javne ustanove mogu obavljati i druge djelatnosti utvrđene aktom o osnivanju i statutom sukladno stavku 3. članka 131. Zakona.

Vlada je, temeljem tada važećeg Zakona, 11. rujna 1997. godine donijela **Uredbu o osnivanju Javne ustanove "Park prirode Kopački rit"** ("Narodne novine" broj 96/97.; u daljnjem tekstu: Javna ustanova).

Shodno Statutu rad Javne ustanove je organiziran kroz sljedeće unutarnje ustrojstvene jedinice:

1. Ured ravnatelja,
2. Služba općih i zajedničkih poslova,
3. Služba stručnih poslova zaštite, održavanja i očuvanja Parka prirode,
4. Služba nadzora,
5. Služba čuvara prirode,
6. Služba za prezentacijske aktivnosti, prodaju i ugostiteljstvo
7. Služba plana i analize
8. Tehnička služba
9. Služba za prodaju i marketing.

Javna ustanova trenutno upošljava 30 radnika a prema potrebi zapošljava i dodatne sezonske radnike, kao i osoblje za edukaciju posjetitelja i provođenje programa posjećivanja.

4.2. HRVATSKE ŠUME, d.o.o.

Gospodarenje šumama u Republici Hrvatskoj regulirano je **Zakonom o šumama** ("Narodne novine" broj 140/05., 82/06., 129/08., 80/10., 124/10., 25/12. i 68/12.) čime je uređen uzgoj, zaštita, korištenje i raspolaganje šumom i šumskim zemljištem kao prirodnim bogatstvom, a s ciljem održavanja biološke raznolikosti te osiguranja gospodarenja na načelima gospodarske održivosti, socijalne odgovornosti i ekološke prihvatljivosti.

Radi organiziranog i stručnog gospodarenja šumama, **Pravilnikom o uređivanju šuma** ("Narodne novine" broj 111/06. i 141/08.) ustanovljene su gospodarske jedinice. Park prirode "Kopački rit", uključivo i Posebni zoološki rezervat prostire se na području Šumarija Tikveš i Darda, odnosno na gospodarskim jedinicama "Dvorac-Siget", "Tikveške podunavske šume" i "Kopačevske podunavske šume".

Danas na području cijele Baranje Hrvatske šume zapošljavaju 130 djelatnika (radi usporedbe LŠG "Jelen" 1991. godine zapošljavalo je 720 djelatnika).

Ne može se precizno reći koliko je točno djelatnika Hrvatskih šuma zaposleno na samom području Parka prirode budući je organizacijska struktura Hrvatskih šuma ustrojena po šumarijama. Na području Parka prirode uglavnom rade djelatnici Šumarije Darda (26 djelatnika) i Šumarije Tikveš (40 djelatnika), a po potrebi rade i djelatnici drugih šumarija.

4.3. HRVATSKE VODE, pravna osoba za upravljanje vodama

Pravna osoba za upravljanje vodama Hrvatske vode, osnovana je temeljem **Zakona o vodama** ("Narodne novine" broj 107/95. i 150/05.), a nastavlja poslovati po odredbama Zakona o vodama ("Narodne novine" broj 153/09., 63/11., 130/11. i 56/13.). Spomenutim Zakonom se uređuje pravni status voda, vodnoga dobra i vodnih građevina, upravljanje kakvoćom i količinom voda, zaštita od štetnog djelovanja voda, detaljna melioracijska odvodnja i navodnjavanje, djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje, posebne djelatnosti za potrebe upravljanja vodama, institucionalni ustroj obavljanja tih djelatnosti i druga pitanja vezana za vode i vodno dobro. Hrvatske vode obavljaju poslove propisane člankom 186. Zakona o vodama, kao javna služba. Upravljanje vodama obavlja se u cilju osiguranja dovoljnih količina kvalitetne pitke vode za vodoopskrbu stanovništva, osiguranja potrebnih količina vode odgovarajuće kakvoće za različite gospodarske i osobne potrebe, zaštita ljudi i njihove imovine od poplava i drugih oblika štetnog djelovanja voda i postizanje i očuvanje dobrog stanja voda radi zaštite života i zdravlja ljudi, zaštite njihove imovine, zaštite vodnih i o vodi ovisnih ekosustava.

Hrvatske vode svoje aktivnosti obavljaju temeljem godišnjeg plana upravljanja vodama koji je usklađen s Financijskim planom za tekuću godinu, Planom upravljanja vodnim područjem, Višegodišnjim planom gradnje i Strategijom upravljanja vodama. Temeljem Zakona o zaštiti prirode pravne i fizičke osobe koje gospodare i/ili upravljaju prirodnim dobrima dužne su uskladiti planove gospodarenja prirodnim dobrima s odredbama ovog Zakona prilikom njihove obnove ili prve izmjene i/ili dopune.

Hrvatske vode izradile su Vodnogospodarsku osnovu Hrvatske - Strategiju upravljanja vodama koju je Hrvatski sabor donio na 5. sjednici 15. srpnja 2008. godine ("Narodne novine" broj 91/08. od 6. kolovoza 2008. godine). Vodnogospodarska osnova Hrvatske - Strategija upravljanja vodama temeljni je planski dokument kojim se utvrđuju vizija, misija, ciljevi i zadaci državne politike u upravljanju vodama u dugoročnom razdoblju.

Vodnogospodarska ispostava za područje malog sliva Baranja, kao ispostava vodnogospodarskog odjela za Dunav i donju Dravu Osijek, u cijelosti upravlja vodama na području Baranje.

U granicama Parka prirode izdvajaju se dvije hidrološke i hidrografske cjeline: inundacija Dunava i dio branjenog melioracijskog područja. Dio branjenog melioracijskog područja, kako na desnoj tako i na lijevoj obali je izgradnjom nasipa za obranu od poplava izuzeto iz poplavnog područja stvorenog stoljetnim meandriranjem. Desna inundacija Dunava obuhvaća 12.655 ha, na oko prosječno 82 m n.m. kojemu posebno obilježje daje dinamika plavljenja uzrokovana oscilacijama Dunava. Vodostaji srednje visokih voda ulaze u područje i plave ga. Vode na poplavnom području na jednom mjestu talože nanose, a na drugom mjestu produbljuju teren pa cijelo područje dobiva valoviti izgled. Tako nastaju bare (depresije) i grede (povišena područja) koje se u visinskoj razlici od nekoliko metara pružaju stotinama metara jedna uz drugu. Lijeva inundacija Dunava je površinom znatno manja jer se nasipi za obranu od poplava protežu znatno bliže obali rijeke, a veće poplavne površine su još preostale na predjelima zvanim Zvjerinjak i Srebrenica.

Odlukom Državne uprave za vode (iz 2000. g.) na prijedlog Hrvatskih voda određena je vanjska granica uređenog inundacijskog pojasa uz desnu obalu Dunava od rkm 1420+700 do rkm 1390+000, koja većim dijelom prolazi Parkom prirode te je veći dio istog u utvrđenom inundacijskom pojasu. Prema odredbama Zakona o vodama u uređenom inundacijskom pojasu zabranjeno je obavljati radnje kojima se može pogoršati vodni režim i povećati stupanj ugroženosti od štetnog djelovanja voda. Sve zemljišne čestice u utvrđenom inundacijskom pojasu imaju karakter vodnog dobra.

5. DJELATNOST PRAVNIH OSOBA S JAVNIM OVLAŠTIMA NA PODRUČJU PARKA PRIRODE "KOPAČKI RIT"

5.1. DJELATNOST JAVNE USTANOVE

Djelatnost Javne ustanove definirana je člankom 131. Zakona o zaštiti prirode, Statutom, i drugim podzakonskim aktima. Ustanova provodi svoje aktivnosti temeljem Plana upravljanja i Godišnjih programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenog područja.

Temeljem Statuta, Javna ustanova je osnovana radi upravljanja Parkom prirode i Posebnim zoološkim rezervatom Kopački rit, sukladno Zakonu. Djelatnost Ustanove je zaštita, održavanje i promicanje ovog zaštićenog područja u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara. Pri tome se štite biljni i životinjski svijet, staništa, ekosustavi, voda i vodni režimi, krajobrazne i druge vrijednosti te druge znamenitosti u cilju zaštite područja. Temeljem Statuta, obavljanje spomenute djelatnosti podrazumijeva i poslove neposredne zaštite i nadzora zaštićenog područja, prihvata, informiranje, stručno vođenje, razgledavanje i prijevoz posjetitelja te ekološku poduku posjetitelja.

Javna ustanova svoju djelatnost provodi na temelju Plana upravljanja i Godišnjih programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenog područja, a koji detaljno definiraju sve planirane poslovne aktivnosti. Poslovne aktivnosti moguće je svrstati u 4 osnovne grupe, kako slijedi:

- ostvarivanje projekata iz područja zaštite, održavanja i očuvanja područja, a koji će omogućiti očuvanje temeljnih prirodnih i kulturnih vrijednosti te osigurati dugoročan održivi razvoj područja na dobrobit lokalnog stanovništva i zajednice,
- planove za provođenje svih mjera nadzora područja s ciljem njegove zaštite,
- planove za održavanje infrastrukture i okoliša,
- promicanje vrijednosti zaštićenog područja.

Programi i aktivnosti koji su se provodili tijekom 2012. i koji se provode u 2013. godini su kako slijedi:

a) Plan upravljanja Parkom prirode "Kopački rit" (u daljnjem tekstu: Plan upravljanja)

Sukladno članku 134. i 138. Zakona, upravljanje Parkom prirode provodi se na temelju Plana upravljanja i Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja PP Kopački rit. Plan upravljanja Parkom prirode donijet je tijekom 2011. godine.

Njime su određene razvojne smjernice, način izvođenja zaštite, korištenja i upravljanja zaštićenim područjem te pobliže smjernice za zaštitu i očuvanje prirodnih vrijednosti zaštićenog područja, uz uvažavanje potreba lokalnog stanovništva.

b) Provođenje znanstvenih i stručnih studija i monitoringa

Monitoring ornitofaune

Ustanova je tijekom 2012. godine radila monitoring gniježđenja orla štekavca sukladno Akcijskom planu, monitoring gniježđenja crne rode, zatim monitoring gniježđenja i zimsko prebrojavanje ptica močvarica. Pored toga Javna ustanova posvetila je osobitu pažnju praćenju gniježđenja kolonijalnih vrsta ptica močvarica (veliki vranici, čaplje).

Monitoring mammoфаune

Tijekom 2012. godine obavljen je monitoring rike jelena te dabra i vidre. Prikupljeni su podaci o gustoći, brojnosti i rasprostranjenosti populacije navedenih vrsta, a svi podaci su uneseni u bazu podataka.

Monitoring ihtiofaune Parka prirode i kartiranje mrjestilišta riba

Tijekom 2012. godine na području Parka prirode vršena su daljnja istraživanja ihtiofaune, odnosno obavljena su uzorkovanja na području Posebnog zoološkog rezervata (Kopačko jezero, kanal Čonakut, Novi kanal i jezero Sakadaš). Svi podaci su obrađeni i pohranjeni u bazu podataka Ustanove.

Provedba projekta "Restauracija staništa i razvoj turizma u Kopačkom ritu - Slobodno pašarenje kao ekološki i socio-ekonomski impuls za Podunavlje"

Projekt "Restauracija staništa i razvoj turizma u Kopačkom ritu - slobodno pašarenje kao ekološki socio-ekonomski impuls za Podunavlje" završen je. Potreba za nastavkom projekta i dalje postoji, no prethodno je potrebno naći pogodnu lokaciju za nastavak njegove provedbe.

Praćenje tektonskih i hidrogeoloških aktivnosti Parka prirode Kopački rit - hidrogeološka komponenta

U 2012. godini s Geodetskim fakultetom iz Zagreba nastavljena je suradnja kroz monitoring tektonskih i hidrogeoloških aktivnosti PP Kopački rit - hidrogeološka komponenta. Riječ je o višegodišnjem monitoringu. U suradnji s Rudarsko-geološko naftnim fakultetom iz Zagreba nastavljena je provedba hidrogeološke komponente istog monitoringa, te je ustanovljeno kako zbog geoloških aktivnosti tlo Kopačkog rita tone 3,3 cm godišnje i zakreće se u smjeru jugozapada. U nastavku monitoringa, na području Posebnog zoološkog rezervata, postavljeno je 15 repera pomoću kojih će se pratiti sedimentacija u poplavnom području.

Monitoring podzemnih voda

Javna ustanova redovito obavlja mjerenje razine podzemnih voda na sljedećim lokacijama: Kompleks dvorca Tikveš, selo Tikveš, Zlatna greda, Malomkut, te pored šumarske kuće na Vemeljskom dunavcu. Ova lokacija je izrazito značajna budući da se nalazi na poplavnom području, a rezultati monitoringa su pokazali kako razina podzemnih voda ovdje u potpunosti ovise o razini vode Dunava pri visokim vodostajima, što nije slučaj kod ostalih lokacija.

Monitoring vodostaja Dunava i unutarnjih voda Kopačkog rita

Tijekom 2012. godine nastavljeno je prikupljanje dostupnih podataka o vodostaju Dunava i unutarnjih voda Kopačkog rita, kojima se redovito popunjavala baza podataka Ustanove.

Akcijski plan za zaštitu vodenih i močvarnih staništa

Javna ustanova je tijekom 2012. godine u suradnji s Poljoprivrednim fakultetom iz Osijeka nastavila florističku i fitocenološku inventarizaciju u sklopu istoimenog akcijskog plana, te je dopunjen popis vodenih i močvarnih staništa, ugroženih i zaštićenih vrsta biljaka. Također su se terenskim obilascima prikupile biljne vrste koje su herbarizirane u svrhu izrade herbarijske zbirke Parka prirode Kopački rit. Istraživanja i monitoring nastaviti će se i u idućoj godini.

Projekt Posadi drvo i nastat će drvored

Javna ustanova je u 2012. godini nastavila provoditi program projekt pod nazivom "Posadi drvo i nastat će drvored". Do sada je posađeno 457 sadnica divljih vrsta voćaka (bijeli dud, crni dud, pitomi orah i divlja trešnja) u Parku uz cestu Podunavlje - Kozjak. Kupnja voćaka i zaštitnog materijala financira se isključivo putem donacija. Ovaj projekt planira se nastaviti i ubuduće, dok se ne formira cjelokupni planirani drvored.

Projekt posvoji pticu

Tijekom 2012. godine baza podataka se redovito nadopunjavala imenima novih posvojitelja. Tako je u tekućoj godini posvojeno 9 ptica, što ukupno činilo broj od 79 posvojenih ptica do sada.

c) Održavanje okoliša i postojećih posjetiteljskih putova i staza

Tijekom 2012. godine, Ustanova je kontinuirano radila na održavanju postojećih putova i posjetiteljskih staza. Prikupljanje otpada obavlja se kontinuirano u sklopu redovnih dnevnih aktivnosti.

d) Nastavak radova na obnovi i uređenju Komplexa dvoraca Tikveš i prijemnog centra Mali Sakadaš

Od 1991. godine Komplex dvoraca Tikveš je u vlasništvu Republike Hrvatske, a 2000. godine dodijeljen je na uporabu i upravljanje Javnoj ustanovi. Tijekom Domovinskog rata sve građevine i postojeća infrastruktura su u potpunosti devastirane. Javna ustanova je jedan dio objekata u Komplexu dvorac Tikveš obnovila, gdje su dostupni sadržaji vezani uz zaštitu, istraživanje i monitoring prirode i okoliša, organizaciju, razmjenu i globalno povezivanje podataka, edukaciju u prirodi, održavanje simpozija, boravak turista, suvenirnica. Nastavak radova na obnovi ovisi o budućim raspoloživim sredstvima Državnog proračuna i ostalih izvora.

Tijekom 2012. godine započele su pripreme za obnovu požarom oštećenog objekta na prijemnom centru Mali Sakadaš, a u proljeće 2013. su otpočeli i radovi na obnovi iste. Osim obnove požarom uništenog objekta u tijeku je natječaj za izvođače radova na izgradnji još tri objekta na prijemnom centru Mali Sakadaš. Time će prijemni centar dobiti sadržaje koji će moći udovoljavati potrebama posjetitelja parka prirode.

e) Posjetiteljski programi Parka prirode Kopački rit

Uz postojeće posjetiteljske programe, tijekom 2012. godine, uveden je i program Kanu avantura u Kopačkom ritu, za koji se pokazao veliki interes. Sljedeće sezone, ovaj će se program dodatno proširiti i promovirati.

U odnosu na prethodnu godinu, u 2012. godini zabilježen je značajan rast broja vožnji čamaca unatoč višoj cijeni ovog programa. Obavljeno je 1902 sati vožnje i ostvaren prihod od 189.360,00 kuna što čini povećanje od 21%.

Uz posjetiteljski brod Liska, novi brod za posjetitelje na elektro pogon Vidra svečano je porinut 24.04.2012. što je izazvalo veliki interes javnosti i medija i uvelike doprinijelo promociji Parka jer najveći broj posjetitelja koristi programe koje uključuju i vožnju brodom.

Kako kroz Kopački rit prolaze tri međunarodne biciklističke rute, iz godine u godinu raste zanimanje za iznajmljivanjem bicikala. U tu svrhu, Park prirode u svojoj turističkoj ponudi i dalje nudi posjetiteljima mogućnost iznajmljivanja bicikala na prijemnom centru Mali Sakadaš i Tikveš.

Ponudom niza novih kvalitetnih programa i akcija, Kopački rit postaje vrlo zanimljiva destinacija posjetiteljima svih kategorija.

f) Suradnja Javne ustanove s javnim poduzećima i lokalnom samoupravom pri obnovi i izgradnji javne infrastrukture

Javna ustanova i nadalje podupire ulaganja ostalih poslovnih subjekata u obnovi i izgradnji infrastrukture.

g) Međunarodna i nacionalna suradnja

Djelatnici Javne ustanove sudjelovali su u različitim vidovima suradnje s drugim zaštićenim područjima kako inozemnih tako i tuzemnih. Treba istaknuti suradnju s predstavnicima Nacionalnog parka Dunav-Drava (Mađarska), Reservat Biosfere Delta Dunava (Rumunjska), Nacionalnog parka Donau-Auen (Austrija) i ostalih.

Nakon uspješne suradnje kroz projekt Ekološka mreža Nacionalni park Dunav-Drava-Park prirode "Kopački rit", Javna ustanova i Nacionalni park Dunav-Drava iz Mađarske i nadalje uspješno surađuju putem zajedničkih radionica i sastanaka vezanih za razmjenu podataka o stanju u prirodi.

Vrijedi istaknuti da je Ustanova aktivna u suradnji sa zaštićenim područjima izvan granica Republike Hrvatske, a posebno s parkovima Republike Mađarske, Austrije, Njemačke, Slovenije i Srbije kroz projekt Uspostava Prekograničnog rezervata biosfere Mura Drava-Dunav UNESCO (MDD-TBR). UNESCO je proglasio Rezervat Biosfere Mura Drava-Dunav čiji je Park prirode Kopački rit najvažnije područje.

h) Projekti financirani iz EU fondova

Krajem 2012. i početkom 2013. godine započela su tri projekta financirana sredstvima Europske unije u kojima Javna ustanova "Park prirode Kopački rit" sudjeluje kao projektni partner:

- SEE Programme; Anchoring the Danube River Network of Protected Areas as Platform for Preservation of Danube Natural Heritage (DANUBEPARKS STEP 2.0)
- IPA III Mađarska - Hrvatska: Infrastructure Development for Creation Preconditions for Eco-Tourism Growth in the Border Areas of the River Drava and River Danube Kopački Rit Nature Park and Danube- Drava National Park;
- IPA III Mađarska - Hrvatska: Ecological Revitalization of Aljmaški Rit and Dravakereszturi Branches for Renewal of Water Regime on the Drava s Floodplains.

i) Razminiranje površina Parka prirode

Unatoč dosadašnjim naporima za prikupljanje financijskih sredstava za razminiranje i realizaciju uklanjanja minsko-eksplozivnih naprava u 2012. godini, preko 37 km² Posebnog zoološkog rezervata je prema podacima Hrvatskog centra za razminiranje još uvijek svrstano u kategoriju minski sumnjivog područja.

j) Nadzor područja

Zadace Službe nadzora Javne ustanove definirane su Zakonom kroz opisane nadležnosti i ovlasti. Nadzorom su obuhvaćene sljedeće aktivnosti:

- nadzor rada korisnika Parka prirode,
- nadzor ribolovnog područja,
- nadzor kanalske mreže i ostalih vodenih površina,
- nadzor kretanja i prometovanja posjetitelja,
- nadzor rada izvođača radova u Parku prirode,
- protupožarna zaštita,
- posebni uvjeti i zadace - kod ekstremnih prirodnih uvjeta.

k) Promicanje Parka prirode Kopački rit

Promidžba Parka prirode temelji se na međunarodnom značaju Kopačkog rita kao jednog od najvećih očuvanih ekosustava Europe. Javna ustanova je angažirana i na promidžbi eko-turizma i ruralnog turizma regije, a sve u suradnji s lokalnim stanovništvom, turističkim zajednicama, Osječko-baranjskom županijom te domaćim i međunarodnim turističkim agencijama i predstavnicima svih medija.

U svrhu pripreme sezone posjećivanja Parka prirode Kopački rit djelatnici Službe za prezentacijske aktivnosti poduzeli su brojne aktivnosti. Obavijesti o programima koje nudimo s cjenikom za 2012. godinu poslana su svim osnovnim školama u Hrvatskoj, a ravnatelji odnosno predmetni nastavnici potom su i osobno telefonski kontaktirani kako bi im se skrenula pozornost na poslanu ponudu. Djelatnici Prezentacijske službe osobno su posjetili sve osnovne i srednje škole u našoj regiji. Usluge Parka osobno su prezentirane velikom broju turističkih agencija na području Zagreba, ali i u našoj regiji.

Tijekom cijelog ovog pripremnog perioda vijesti o Kopačkom ritu objavljivane su redovito u medijima povodom različitih prigoda (zima u KR, Dan vlažnih staništa i posjet djece iz Centra Ivan Štark, učenici OŠ iz Slavenskog Broda posvojili orla štekavca prikupljanjem boca, Dan biološke raznolikosti).

Tijekom siječnja imali smo plaćenu radio kampanju s interesantnim spotom za promoviranje Parka na Radio plusu. Kao i prethodnih godina, u suradnji s HTZ-om, Kopački rit su posjetili predstavnici inozemnih medija, a nastavljeno je i snimanje serijala Hrvatsko podvodno blago u produkciji HRT-a.

Početak godine, Kopački rit prijavio je više projekata promocije koju sufinancira HTZ s 50%, a realiziran je program s jumbo plakatiranjem. Trideset jumbo plakata atraktivnog dizajna postavljeno je na frekventnim lokacijama na području cijele Hrvatske što će zasigurno doprinijeti prepoznatljivosti brenda Kopačkog rita.

Tijekom 2012. godine Hrvatska turistička zajednica sufinancirala je obnovu broda "Liska" sa 82.240,00 kuna.

U lipnju je u suradnji s Nadzornom službom KR i članovima HGSS Stanica Osijek organizirana atraktivna pokazna vježba potrage za izgubljenim osobama pomoću potražnih pasa, koja je izazvala veliko zanimanje medija, a prilog o tome objavljen je u glavnom TV Dnevniku.

Prezentacijska služba sudjelovala je u pripremi i promociji znanstveno-stručnog skupa Kopački rit - jučer, danas, sutra, a jedno od predavanja bilo je posvećeno Razvoju posjećivanja u parku prirode Kopački rit. S agencijom Ypsilon dogovoreno je snimanje 10 minutnog priloga o ovom skupu i objave na svim lokalnim TV postajama u Hrvatskoj.

Po prvi puta, ove sezone uvedeno je radno vrijeme Parka prirode od 9-20 h kako bi se posjetiteljima omogućilo fleksibilno određivanje vremena posjećivanja Parka. Ovakav način rada zahtijevao je, naravno, povećani broj djelatnika u Prezentacijskoj službi i dodatne organizacijske mjere. Dio djelatnika (kapetani brodova) radio je u preraspodjeli radnog vremena (8 sati tjedno više u sezoni) kako bi se pokrile obje smjene i vrh sezone posjećivanja.

Tijekom cijele sezone Prezentacijska služba sudjelovala je kontinuirano na Sajmu antikviteta u osječkoj Tvrđi, svake 1. subote u mjesecu, gdje je brojnim posjetiteljima prezentirana ponuda Parka.

Također, ove godine Kopački rit se aktivnije uključio u manifestacije koje su se organizirale u mjestima u neposrednom okruženju: Etno susreti u Bilju, Ribarski dani u Kopačevu, Festival paprike u Lugu. Za vrijeme ovih manifestacija Kopački rit je provodio akciju Obiteljski vikend kako bi se što većem broju ljudi omogućio posjet Kopačkom ritu.

Dana 6. studenoga 2012. godine Prezentacijska služba uspješno je sudjelovala na susretu s mađarskim turističkim agencijama u Budimpešti u organizaciji HTZ-a i uspostavila kontakte za suradnju u sljedećoj godini.

Prezentacijska služba je također uključena u projekt Danubeparks Step 2.0, i to u turističkom dijelu projekta te je sudjelovala na kick-off meetingu u Ingolstadtu, Njemačka i na turističkoj konferenciji u Esztergom-u, Mađarska.

U organizaciji Francuskog veleposlanstva iz Zagreba, Kopačkom ritu i drugim Ramsarskim područjima iz Hrvatske, omogućeno je 15. i 16. studenoga 2012. sudjelovanje na Konvenciji Ramsarskih područja Francuske u Regionalnom parku Brenne. Osim upoznavanja francuskih parkova i problema s kojima se susreću, imali smo priliku razmijeniti iskustva iz područja turističke ponude i prezentirati naš Park.

Tijekom 2012. godine, u suradnji sa Stručnom službom parka provedene su promotivne aktivnosti povodom slijedećih datuma značajnih u zaštiti prirode i to:

- 02. veljače - Svjetski dan zaštite močvarnih staništa
- 22. ožujka - Svjetski dan voda
- 19. travnja - Dan planeta Zemlje
- 22. svibnja - Međunarodni dan biološke raznolikosti i Dan zaštite prirode
- 29. lipnja - Dan Dunava
- 30. kolovoza - Europska noć šišmiša.

Obilježavanje značajnih datuma u zaštiti prirode provedeno je u suradnji s partnerima i lokalnim stanovništvom, turističkim i gospodarskim subjektima uz značajnu medijsku potporu. Tijekom navedenih datuma promoviran je turistički potencijal Kopačkog rita i okruženja.

l) Sudjelovanje na stručno-znanstvenim skupovima

Javna ustanova je u 2012. godini sudjelovala na 2. Stručno-znanstvenom skupu "Voda za sve" koji je održan 21. ožujka, povodom obilježavanja Svjetskog dana voda, u prostorijama Prehrambeno-tehnološkog fakulteta, Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku. Ovogodišnja tema Svjetskog dana voda bila je "Voda i sigurnost hrane".

m) Opći ciljevi upravljanja u budućem periodu

U narednom periodu Javna ustanova će i dalje djelovati sukladno zakonski zadanim ciljevima djelovanja i obvezama Republike Hrvatske, a temeljenim na potpisanim i ratificiranim međunarodnim konvencijama iz područja zaštite prirode i okoliša. Osnovne dugoročne ciljeve predstavljaju:

1. zaštita biološke raznolikosti Parka prirode, s osobitim osvrtom na zaštićene i strogo zaštićene vrste i njihova staništa,
2. zaštita i unaprjeđenje funkcija i vrijednosti vlažnih i močvarnih područja Parka,
3. upravljanje parkom u cilju održive upotrebe njegovih prirodnih vrijednosti putem razvoja ekološki prihvatljivih vidova djelatnosti poput turizma, ribarstva, poljoprivrede, šumarstva i lovstva.

Dugoročno gledano, Javna ustanova želi postati nezaobilazan pravni subjekt u regiji, čije aktivnosti doprinose zbližavanju s lokalnim stanovništvom, stvaranju pozitivne atmosfere zajedništva, razvijanju zajedničke odgovornosti za prirodu i prirodne resurse, edukaciji stanovništva, a također i poticanju razvoja okolnog područja te povećanja standarda života lokalnog stanovništva.

U kratkoročnom periodu Javna ustanova će nastaviti svoj rad sukladno Planu upravljanja, strogom provođenju mjera zaštite područja i promicanju svih vrijednosti Parka prirode, obnovi Komplexa dvoraca Tikveš i ostale infrastrukture, te poticanju razminiranja preostalih dijelova parka. Vrijedi istaknuti da će Javna ustanova nastaviti dosadašnji rad na nacionalnom i međunarodnom povezivanju sa srodnim ustanovama, te poticanju znanstveno-stručnog rada.

5.2. DJELATNOST HRVATSKIH ŠUMA

Park prirode "Kopački rit", uključivo i Posebni zoološki rezervat prostire se na području Šumarija Tikveš i Darda, na gospodarskim jedinicama "Dvorac-Siget", "Tikveške podunavske šume" i "Kopačevske podunavske šume". Za svaku od te tri gospodarske jedinice jednom u deset godina izrađuje se poseban stručni elaborat - program gospodarenja kojim se za razdoblje od 10 godina propisuju mjere gospodarenja i zaštite šuma, a koje odobrava Ministarstvo poljoprivrede posebnim rješenjem.

Za područje Parka prirode, uvjeti zaštite prirode izdani od Ministarstva zaštite okoliša i prirode, ugrađuju se u programe gospodarenja, a programi prije nego ih odobri Ministarstvo poljoprivrede moraju imati i prethodnu suglasnost Ministarstva zaštite okoliša i prirode. Za gospodarsku jedinicu "Tikveške podunavske šume" Program gospodarenja vrijedi za razdoblje od 2008. do 2017. godine, za "Dvorac - Siget" od 2009. do 2018. godine, a za gospodarsku jedinicu "Kopačevske podunavske šume" od 2011. do 2020. godine. Temeljem tih usvojenih programa gospodarenja šumama, Hrvatske šume djeluju i provode aktivnosti - mjere zaštite i gospodarenja šumama na području Parka prirode. U programe gospodarenja moguće je izvršiti uvid u šumarijama Tikveš i Darda i u Upravi šuma - Podružnica Osijek uz prethodnu suglasnost predstavnika Šumarije. Zakonom nije propisano sudjelovanje javnosti u njihovoj izradi i donošenju (npr. javna rasprava i sl.).

Hrvatske šume gospodare lovištem "Podunavlje-Podravlje" putem **lovnogospodarske osnove** usvojene od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva (vrijedi za razdoblje 2006-2016.) u koju su ugrađeni uvjeti zaštite prirode izdani od strane Ministarstva kulture. Jedan član komisije bio je i predstavnik Ministarstva kulture. Od lovnog gospodarenja izuzeta je površina Posebnog zoološkog rezervata. Temeljem te usvojene lovnogospodarske osnove Hrvatske šume gospodare lovištem na području Parka prirode. U lovnogospodarsku osnovu moguće je izvršiti uvid u šumarijama Tikveš i Darda i u Upravi šuma - Podružnica Osijek uz prethodnu suglasnost predstavnika Šumarije. Zakonom o šumama nije propisano sudjelovanje javnosti u njezinoj izradi i donošenju (npr. javna rasprava i sl.).

- U razdoblju od 1997. do 2012. godine Hrvatske šume izvršile su sljedeće radove:
- biološka reprodukcija - ulaganja su iznosila ukupno 19.330.000,00 kn od toga u Posebnom zoološkom rezervatu oko 3.000.000,00 kn; navedeni iznosi utrošeni su za pripremu staništa i pošumljavanje (221 ha), zaštitu od biljnih bolesti i divljači, protupožarnu zaštitu, njegu sastojina, čuvanje šuma i izradu programa gospodarenja;
  - građevinske investicije i razminiranje - u ove radove uloženo je 15.900.000,00 kn, a izvršeni su radovi izgradnje šumskih cesta, obnova lovačkih domova, izgradnja i popravak mostova te razminiranje šumskog puta uz rijeku Dravu i kulture kanadske topole u šumskom predjelu Mali bajer;
  - tijekom 2013. godine u biološku obnovu šuma planira se uložiti 1.990.280,00 kn.

5.3. DJELATNOST HRVATSKIH VODA

Na području Parka prirode, Hrvatske vode su se angažirale na obnovi ratom oštećenih objekata vodnogospodarskog sustava i sanaciji korita i obala rijeke Dunav. Od vodnogospodarskih objekata obnovljene su crpne stanice (građevinski, strojarski i elektro dijelovi) Tikveš, Zlatna greda i Podunavlje; kanali (Glavni dovodni kanal do CS Tikveš, spojni kanal CS Tikveš i Zlatna greda) te je deminirana, a potom i obnovljena dionica (Kopačevo - CS Tikveš) Glavnog dunavskog nasipa. Za navedene radove financijska sredstva osigurana su zajmom Međunarodne banke za obnovu i razvoj. Tijekom 2012.godine (lipanj - prosinac) i 2013. godine (siječanj - lipanj) Hrvatske vode će iz svog redovnog programa u održavanje i popravak nasipa Drava - Dunav i Glavni dunavski nasip uložiti cca 1,4 mil kuna, a u održavanju kanalske mreže cca 2,5 mil kuna.

U svrhu sanacije i stabilizacije obala i korita rijeke Dunav te sprječavanja prodiranja glavnog toka Dunava u Kopački rit, Hrvatske vode su započele sanaciju najugroženijih dionica na dijelu oko km 1393 i poteza od km 1400 do km 1410. U razdoblju od 2004. godine do sada izrađena je tehnička

dokumentacija (Glavni projekt sanacije vodograđevina korita i desne obale r.Dunav na rkm 1393; Idejni projekt sanacije korita i desne obale Dunava na km 1400 do 1410; Glavni i izvedbeni projekti žurne sanacije regulacijskih vodograđevina na desnoj obali Dunava na potezu od km 1405 do km 1407 u cilju stabilizacije obale, tehničkog održavanja vodotoka i međunarodnog plovnog puta; Idejni projekt sanacije korita i desne obale Dunava od km 1380 do km 1400 u cilju tehničkog i gospodarskog održavanja vodotoka i međunarodnog plovnog puta; Idejni projekt sanacije korita i desne obale Dunava od km 1410 do km 1433 u cilju tehničkog i gospodarskog održavanja vodotoka i međunarodnog plovnog puta) u vrijednosti od 4,654 mil kn prema kojima se izvode radovi.

Do sada je na lokaciji oko km 1393 izvedena obaloutvrda, sanirani su zajedni izvedbom paralelne gradnje te je popravljena pregrada na starom toku Dunava - Petreš, a vrijednost izvršenih radova je oko 15 mil kn.

Na dijelu Dunava od km 1405 do km 1406 izvode se radovi na zaštiti desne obale Dunava i Kopačkog rita, izvedbom obaloutvrda i T-pera prema gore navedenoj dokumentaciji. Do sada je u sanaciju uloženo više od 43,7 mil kn, a do završetka radova potrebno je osigurati još oko 11,3 mil kn. U 2012.godini nisu se izvodili radovi, a isti nisu planirani ni u 2013. godini.

Zbog izuzetno visokih financijskih ulaganja u sanaciju korita i obala Dunava, radovi se sufinanciraju u suradnji s dva ministarstva (Uprava vodnoga gospodarstva pri Ministarstvu poljoprivrede i Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture), te s Agencijom za vodne putove.

Radovi su obavljani prema posebnim uvjetima Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva i Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu prirode.

U narednom razdoblju planiraju se daljnje aktivnosti koje su preduvjet za realizaciju potrebnih radova, za što je potrebno usuglasiti rješenja sa suinvestitorima kao i s Republikom Srbijom.

Iz tog razloga izrađena je kompletna projektna dokumentacija (idejni i glavni projekti sanacije korita i desne obale Dunava od km 1433 do km 1380) za tzv. gornji Dunav (od državne granice s Mađarskom do utoka rijeke Drave u Dunav), u ukupnoj vrijednosti nešto većoj od 4,654 mil kn, koja je temelj za izradu Studije utjecaja na okoliš za navedeni potez Dunava, koja je u postupku ishoda Rješenja o prihvatljivosti zahvata za okoliš. U planu je nastavak izrade projekata i za "donji Dunav" (dio Dunava nizvodno od ušća Drave u Dunav do Iloka, odnosno do državne granice s Republikom Srbijom). Također, bitno za napomenuti je da je prema ESPO konvenciji o namjeravanim zahvatima upoznata i Republika Srbija.

Zbog nedostatnog kapaciteta, odnosno nemogućnosti punjenja cjelokupnog sustava ribnjaka Podunavlje vodom iz rijeke Dunav za vrijeme trajanja velikih voda istog, potrebno je izvršiti rekonstrukcije te gradnju novih objekata kako bi se ubrzalo vrijeme punjenja. Iz tog razloga Hrvatske vode investirale su u izradu Idejnog projekta rekonstrukcije i izgradnje ustava CS Podunavlje. Navedeni idejni projekt je izrađen i u postupku je ishoda potrebnih dozvola za radove prema projektu.

U svrhu praćenja kakvoće voda i zaštite od onečišćenja Parka prirode, Hrvatske vode provode monitoring na sljedećim lokacijama: Stara Drava-Ustava Kopačevo-prema selu, Stara Drava-Ustava Kopačevo-jezero Sakadaš, jezero Sakadaš sredina-površina, jezero Sakadaš sredina-dno. Tijekom 2012. godine uzorkovanje je provedeno 12 puta. Uzorkovanje i analizu kakvoće voda provodi Zavod za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije, a svrstavanje u vrste vrši se temeljem "**Uredbe o standardu kakvoće voda**" ("Narodne novine" broj 89/10.). Temeljem članka 15. Uredbe, provodi se klasifikacija stanja površinskih voda: vrlo dobro stanje, dobro stanje, umjereno stanje, loše stanje i vrlo loše stanje. Klasifikacija stanja površinskih voda je uspoređivanjem mjerodavnih vrijednosti i dopuštenih graničnih vrijednosti pojedinih pokazatelja iz Priloga 9.B. Uredbe o standardu kakvoće voda.

Klasifikacija voda na temelju mjerodavnih vrijednosti pokazatelja kakvoće vode za 2012. godinu

SKUPINE POKAZATELJA	POKAZATELJI		Naziv postaje																			
			STARA DRAVA Kopačevo		JEZERO SAKADAŠ Ustava Kopačevo		JEZERO SAKADAŠ Sakadaš površina		JEZERO SAKADAŠ Sakadaš sredina		JEZERO SAKADAŠ Sakadaš 1 m od dna		DRAVA Prije utoka u Dunav (1,4 rkm)	DUNAV Granični profil RH-H (1429. rkm)								
KEMIJSKI I FIZIKALNO-KEMIJSKI ELEMENTI	Električna vodljivost	μS/cm	vrlo dobro	umjereno	vrlo dobro	dobro	vrlo dobro	umjereno	vrlo dobro	dobro	vrlo dobro	umjereno	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro						
	Alkalitet	mg CaCO ₃ /l	vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro			
	pH		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro			
	Otopljeni kisik	mgO ₂ /l	vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro			
	BPK ₅	mgO ₂ /l	umjereno		dobro		umjereno		dobro		dobro		dobro		umjereno		dobro	umjereno	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro
	KPK (KMnO ₄)	mgO ₂ /l	vrlo dobro		dobro		dobro		dobro		vrlo dobro		dobro		vrlo dobro		vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro
	Amonij	mgN/l	vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		dobro		vrlo dobro		umjereno	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro
	Nitrati	mgN/l	vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro
	Ukupni dušik	mgN/l	vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro
	Ukupni fosfor	mgP/l	vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro		vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro

Generalna je ocjena da na području Parka prirode unazad nekoliko godina nema značajnih odstupanja u kvaliteti voda.

Vežano uz obranu od poplava, nakon što su tijekom 2010. godine provedene mjere obrane od poplava zbog visokih vodostaja p. Karašice (Baranja), r. Drave i r. Dunava u mjesecima svibnju i lipnju, kao i obrana od poplava na lokalnim vodama u istom razdoblju, ponovni veliki vodni val Dunava zahvatio je područje Baranje i Kopačkog rita u siječnju 2011. godine. Nakon spomenutog velikog vala iz siječnja 2011. godine, do srpnja 2012. godine dogodilo se nekoliko manjih vodnih valova Dunava koji su svojom veličinom, odnosno visinom maksimalnih vodostaja uvjetovali samo provedbu pripremnog stanja obrane od poplave, dok za provođenjem redovne ili viših stadija obrane od poplava nije bilo potrebe.

U razdoblju od 07. do 08. i od 20. do 22. veljače 2012. provedeno je pripreмно stanje, a od 08. do 20. veljače 2012. godine i redovna obrana od leda na rijeci Dunav, na Sektoru Dunava od zajedničkog interesa od Dunaföldvara (rkm 1560) do Vukovara (rkm 1333), koju su na dionici od državne granice (rkm 1433) do Vukovara (rkm 1333) zajednički i koordinirano provedli hrvatski, mađarski i srpski vodnogospodarski stručnjaci, uz pomoć četiri mađarska ledolomca. Mađarski ledolomci su svojim radom osiguravali neometan protok leda Dunavom, do nastupanja povoljnijih hidrometeoroloških prilika, odnosno prekida procesa formiranja novog leda.

Zbog ekstremno velikog vodnog vala r. Drave, u studenom 2012. godine provedena je aktivna obrana od poplava na dionicama Drave uzvodno od Osijeka. Maksimalni vodostaj Drave u Osijeku u tom razdoblju je iznosio +263 cm pa na dionici Drave od ušća u Dunav do ušća r. Vučice, niti na području PP Kopački rit nije uvjetovao provedbu stadija obrane od poplava višeg od pripremnog stanja obrane od poplava. Ekstremne oborine koje su početkom mjeseca lipnja 2013. godine pale na području gornjeg dijela dunavskog sliva (Njemačka, Austrija, Slovačka, Mađarska) uvjetovala su nagli porast vodostaja cijelim tokom Dunava, odnosno formiranje šestog po redu velikog vodnog vala tijekom 2013. godine. Za razliku od prethodnih pet, ovaj vodni val je bio rekordno visok. Premašeni su

dosadašnji apsolutni maksimumi zabilježenih vodostaja Dunava: u Passau-u u Njemačkoj, gdje je ekstremni dunavski vodni val dodatno prihranio desnoobalni pritok, rijeka Inn (svojim rekordno visokim protokom od 6.800 m³/s!); u Mauthausen-u, Ybbs-u, Kienstock-u, Korneuburg-u kod Beča i Wildungsmauer-u u Austriji, Bratislavi i Komarnom u Slovačkoj te Esztergomu, Budimpešti, Dunaföldvár-u i Baji u Mađarskoj. Maksimalni vodostaj ovog vodnog vala na vodomjernoj postaji Mohács u Mađarskoj približio se na 20 cm dosadašnjem apsolutnom maksimumu.

Zbog svega navedenog, i maksimalni vodostaji ovog dunavskog vodnog vala su se približili do sada maksimalno zabilježenima vodostajima Dunava u Hrvatskoj, što se može vidjeti iz sljedeće tablice:

Vodotok	r. DRAVA				r. DUNAV													
	Belišće	Osijek	Bratislava	Komarno	Esztergom	Budapest	Dunaföldvár	Baja	Mohács	Bezdan	Batina	Apatin	Tikveš	Aljmaš	Bogojevo	Dalj	Vukovar	Ilok
„0”	83,99	81,48	129,08	104,56	J 101,64 B 100,92	J 95,65 B 94,97	J 89,58 B 88,86	J 81,72 B 80,99	J 79,88 B 79,195	80,64	80,45	78,84	79,33	78,08	77,46	75,20	76,19	73,97
rkm	53,80	19,10	1872,00	1770,00	1718,50	1646,50	1560,60	1478,70	1446,90	1425,50	1424,85	1401,40	km19,55	1380,30	1367,40	1355,10	1333,45	1298,80
max.	627	542	986	836	771	860	703	976	984	776	751 ⁽⁷⁹⁵⁾	825	738 ⁽⁷⁷⁶⁾	820	817	932	769	790
min.	24	-168	106	22	13	51	-150	51	62	-146	-60 ⁽⁻¹²⁷⁾	-118	3 ⁽⁻¹⁶⁸⁾	-68	-86	<140	-110	-57
SVV	463	335								550	566	608			570		504	529
SV	212	93								243	259	309			282		242	269
SNV	79	-63								25	41	83			71		28	69
Qsgd	556									2.479	2.443				2.805			
P.S.	400	200									300		300	400		500	530	
R.O.	450	350	650	600	500	620	600	700	700	550	500	600	450		600		580	
I.O.	580	500	750	640	600	700	750	800	850	700	650	750	650		700		630	
I.S.	620	550	850	710	650	800	850	900	950	800	800						680	
datum	08.05.	15.06.	06.06.	08.06.	09.06.	09./10.06.	11.06.	12.06.	13.06.	14.06.	14.06.	14.06.	15.06.	15.06.	15.06.	15.06.	15.06.	16.06.
sat	10. ⁰⁰	12. ⁰⁰	20. ³⁰	18. ⁰⁰ -23. ⁰⁰	04. ⁰⁰ -07. ⁰⁰	20. ⁰⁰ -03. ⁰⁰	04. ⁰⁰ -11. ⁰⁰	05. ⁰⁰	04. ⁰⁰ -11. ⁰⁰	09. ⁰⁰	04. ⁰⁰	07. ⁰⁰	07. ⁰⁰	07. ⁰⁰	07. ⁰⁰	07. ⁰⁰	19. ⁰⁰	13. ⁰⁰
iznos	415	514	1032	888	813	891	721	989	964	754	775	817	748	814	797	946	725	726
max 09 / 2007.	293	261	791	676	609	689	507	795	776	580	596	618	536	568	562	707	487	511
max 01 / 2011.	223	296	776	655	600	683	493	797	776	573	595	624	545	599	580	731	520	544
max 08 / 2002.	363	437	986	836	771	844	690	943	926	714	727	759	687	740	727	871	645	654
max 06 / 2010.	411	471	831	796	738	827	653	945	923	720	737	780	710	773	764	911	690	712
max 04 / 2006.	347	503	829	821	767	860	690	951	931	734	751	808	738	808	791	932	720	750
max 06/1965.	510	542	984	798	736	845	703	976	984	776	795	825	775	820	817	958	769	790
max 06/2013.	359	514	1032	888	813	891	721	989	964	754	775	817	748	814	797	946	725	726

Uzroci porasta vodostaja Dunava prethodnih pet puta ove godine bili su topljenje snijega u alpskom području (koji je protekle zime napadao u značajnim količinama) i oborine u dunavskom slivu u središnjoj Europi. Zbog toga je u dosadašnjem dijelu 2013. godine vodostaj Dunava na našem području oscilirao u domeni srednje velikih i velikih voda, s maksimalnim vodostajima koji su se u Batini i na Tikvešu svaki puta jako približili vodostaju referentnom za uspostavu redovne obrane od poplava, a po jednom ga za manje iznose i premašili. U zadnjem razdoblju, koje je prethodilo ovom velikom vodnom valu, neprekidno pripremano stanje obrane od poplava za zaštitne vodne građevine kojima je referentan vodostaj Dunava u Batini i na Tikvešu trajalo je gotovo dva mjeseca, od 03. travnja do 27. svibnja 2013. godine.

Ekstremne oborine koje su početkom mjeseca lipnja pale na području gornjeg dijela dunavskog sliva (Njemačka, Austrija, Slovačka, Mađarska) uvjetovale su nagli porast vodostaja Dunava, a time su prouzročile uspor na svim pritocima rijeke Dunav: potok Karašica, rijeka Drava i rijeka Vuka, a time i provedbu obrane od poplava. Zbog nagloga dotoka vode, odnosno povišenja vodostaja koji su na mjerodavnim vodomjerima r. Dunava (r. Dunav-Batina: P.S.≥+300, R.O.≥+500, I.O.≥+650, I.S.≥+800; r. Dunav-CS Tikveš: P.S.≥+300, R.O.≥+450, I.O.≥+650, I.S.≥+800; r. Dunav-Aljmaš: P.S.≥+400; r. Dunav-Vukovar: P.S.≥+530, R.O.≥+580, I.O.≥+630, I.S.≥+680), premašili referentne vrijednosti, provedeni su sljedeći stadiji obrane od poplava za zaštitne vodne građevine na obrambenim dionicama:

AVS Batina

- B.34.1. - d.o. r. Dunava, rkm 1433+060 - 1422+000 (državna granica s Mađarskom - Zeleni otok)

- B.34.2. - d.o. r. Dunava, rkm 1422+000 - 1403+000 (Zeleni otok - Ludaš)
  - pripremno stanje 02.06.2013. (u 07.⁰⁰, pri +326 cm) - 05.06.2013. (u 07.⁰⁰, pri +526 cm)
  - redovna obrana 05.06.2013. (u 07.⁰⁰, pri +526 cm) - 09.06.2013. (u 10.⁰⁰, pri +652 cm)
  - izvanredna obrana 09.06.2013. (u 10.⁰⁰, pri +652 cm) - 12.06.2013. (u 11.⁰⁰, pri +754 cm)
  - izvanredno stanje 12.06.2013. (u 11.⁰⁰, pri +754 cm) - 20.06.2013. (u 08.⁰⁰, pri +654 cm)
  - izvanredna obrana 20.06.2013. (u 08.⁰⁰, pri +654 cm) - 22.06.2013. (u 08.⁰⁰, pri +598 cm)
  - redovna obrana 22.06.2013. (u 08.⁰⁰, pri +598 cm) - 05.07.2013. (u 07.⁰⁰, pri +444 cm)
  - pripremno stanje 05.07.2013. (u 07.⁰⁰, pri +444 cm) - 15.07.2013. (u 07.⁰⁰, pri +277 cm)

VS Tikveš

- B.34.3. - d.o. r. Dunava, rkm 1403+000 - 1382+300 (Ludaš - ušće r. Drave)
- B.34.6. - l.o. r. Drave, rkm 0+000 - 18+950 (ušće u Dunav - željeznički most u Osijeku)
  - pripremno stanje 03.06.2013. (u 07.⁰⁰, pri +333 cm) - 06.06.2013. (u 07.⁰⁰, pri +464 cm)
  - redovna obrana 06.06.2013. (u 07.⁰⁰, pri +464 cm) - 10.06.2013. (u 07.⁰⁰, pri +624 cm)
  - izvanredna obrana 10.06.2013. (u 07.⁰⁰, pri +624 cm) - 12.06.2013. (u 11.⁰⁰, pri +712 cm)
  - izvanredno stanje 12.06.2013. (u 11.⁰⁰, pri +712 cm) - 20.06.2013. (u 08.⁰⁰, pri +660 cm)
  - izvanredna obrana 20.06.2013. (u 08.⁰⁰, pri +660 cm) - 22.06.2013. (u 08.⁰⁰, pri +610 cm)
  - redovna obrana 22.06.2013. (u 08.⁰⁰, pri +598 cm) - 05.07.2013. (u 07.⁰⁰, pri +447 cm)
  - pripremno stanje 05.07.2013. (u 07.⁰⁰, pri +447 cm) - 15.07.2013. (u 07.⁰⁰, pri +248 cm)

VS Aljmaš

- B.34.4. - d.o. r. Dunava, rkm 1382+300 - 1347+000 (ušće r. Drave - granica OBŽ i VSŽ)
  - pripremno stanje 04.06.2013. (u 07.⁰⁰, pri +460 cm) - 11.07.2013. (u 07.⁰⁰, pri +386 cm)
  - R.O., I.O., I.S. (ne uspostavljaju se, zbog konfiguracije terena nema izgrađenih zaštitnih vodnih građevina)

AVS Vukovar

- B.34.5. - d.o. r. Dunava, rkm 1347+000 - 1295+510 (granica OBŽ i VSŽ - granica s R. Srbijom, kod Iloka)
  - pripremno stanje 10.06.2013. (u 07.⁰⁰, pri +560 cm) - 10.06.2013. (u 18.⁰⁰, pri +582 cm)
  - redovna obrana 10.06.2013. (u 18.⁰⁰, pri +582 cm) - 11.06.2013. (u 17.⁰⁰, pri +632 cm)
  - izvanredna obrana 11.06.2013. (u 17.⁰⁰, pri +632 cm) - 12.06.2013. (u 11.⁰⁰, pri +665 cm)
  - izvanredno stanje 12.06.2013. (u 11.⁰⁰, pri +665 cm) - 20.06.2013. (u 08.⁰⁰, pri +671 cm)
  - izvanredna obrana 20.06.2013. (u 08.⁰⁰, pri +671 cm) - 22.06.2013. (u 08.⁰⁰, pri +628 cm)
  - redovna obrana 22.06.2013. (u 08.⁰⁰, pri +628 cm) - 24.06.2013. (u 13.⁰⁰, pri +577 cm)
  - pripremno stanje 24.06.2013. (u 13.⁰⁰, pri +577 cm) - 03.07.2013. (u 07.⁰⁰, pri +478 cm)

Zbog uspora, koji je na dionici Drave od ušća u Dunav do Belišća uvjetovao ekstremno visoki vodostaj Dunava, odnosno povišenja vodostaja koji je na mjerodavnom vodomjeru r. Drave (r. Drava-Osijek: P.S. $\geq$ +200, R.O. $\geq$ +350, I.O. $\geq$ + 500, I.S. $\geq$ +550) premašio referentne vrijednosti, provedeni su sljedeći stadiji obrane od poplava za zaštitne vodne građevine na obrambenim dionicama:

AVS Osijek

- B.34.7. - l.o. r. Drave, rkm 18+950 - 25+000 (željeznički most u Osijeku - Halaševo)
- B.34.8. - l.o. r. Drave, rkm 25+000 - 45+300 (Halaševo - Vršina)
- B.34.10. - d.o. r. Drave, rkm 0+000 - 29+300 (ušće r. Drave u r. Dunav - ušće r. Vučice)

- pripremno stanje	05.06.2013. (u 07. ⁰⁰ , pri +224 cm) - 09.06.2013. (u 17. ⁰⁰ , pri +351 cm)
- redovna obrana	09.06.2013. (u 17. ⁰⁰ , pri +351 cm) - 14.06.2013. (u 12. ⁰⁰ , pri +511 cm)
- izvanredno stanje	14.06.2013. (u 12. ⁰⁰ , pri +511 cm) - 19.06.2013. (u 08. ⁰⁰ , pri +460 cm)
- redovna obrana	19.06.2013. (u 08. ⁰⁰ , pri +460 cm) - 24.06.2013. (u 13. ⁰⁰ , pri +347 cm)
- pripremno stanje	24.06.2013. (u 13. ⁰⁰ , pri +347 cm) - 08.07.2013. (u 07. ⁰⁰ , pri +155 cm)

5.4. SURADNJA PARKA PRIRODE KOPAČKI RIT S OSTALIM KORISNICIMA PROSTORA PARKA

Javna ustanova "Park prirode Kopački rit" uspješno surađuje s Hrvatskim šumama, Podružnica šuma Osijek, Hrvatskim vodama i Beljem d.d. Svi navedeni korisnici prostora donose svoje planove gospodarenja, koje prosljeđuju u nadležno ministarstvo za zaštitu prirode (bivše Ministarstvo kulture - sadašnje Ministarstvo zaštite okoliša i prirode), koje im izdaje suglasnost s uvjetima zaštite prirode za obavljanje njihove djelatnosti sukladno zahtjevima iz planova, a sve u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode. Služba nadzora sukladno svojim ovlastima provodi nadzor nad obavljanjem predmetnih aktivnosti.

6. POSJEĆIVANJE PARKA PRIRODE "KOPAČKI RIT"

Zahvaljujući ulaganjima u infrastrukturu, kao i kontinuiranom radu na razvoju programa te brojnim promotivnim akcijama i posebnim programima, Kopački rit je postala nezaobilazna destinacija za stanovnike Osječko-baranjske županije, ali i mjesto na koje rado dolaze brojni ljubitelji prirode iz cijele Hrvatske i šire.

Tijekom 2012. godine, Park prirode Kopački rit posjetilo je 28.756 osoba. S obzirom na izvanredne i nepovoljne okolnosti (požar, hladno vrijeme), bilježi se pad broja posjetitelja od 8% u odnosu na 2011. godinu. Od ukupnog broja posjetitelja, 7% su strani gosti. Tijekom 2012. godine Park su posjetili i gosti iz udaljenih destinacija: Kine, Rusije, Izraela, Kanade i SAD-a. Čak su nas posjetili i gosti iz Argentine i Južnoafričke Republike.

U strukturi posjetitelja, zabilježen je povećani dolazak individualnih posjetitelja od čak 32% u odnosu na prošlu godinu što smatramo izuzetno pozitivnim trendom koji je zasigurno rezultat intenzivne prisutnosti Kopačkog rita u medijima i radu na promociji Parka. Kod ostalih kategorija zabilježen je blagi pad broja posjetitelja, kojemu ćemo kod priprema sljedeće sezone posvetiti posebnu pažnju i intenzivnije kontaktirati i posjećivati škole, fakultete i turističke agencije kako bismo prezentirali ponudu i programe Parka.

7. PROSTORNI PLAN PODRUČJA POSEBNIH OBILJEŽJA PARK PRIRODE "KOPAČKI RIT"

Temeljem članka 21. ranije važećeg **Zakona o prostornom uređenju** ("Narodne novine" broj 30/94., 68/98., 61/00., 32/02. i 100/04.) za parkove prirode bila je obvezna izrada prostornog plana kojeg donosi Hrvatski sabor. Temeljem toga, Hrvatski sabor je 17. veljače 2006. godine donio **Prostorni plan Parka prirode "Kopački rit"** ("Narodne novine" broj 24/06., u daljnjem tekstu: PP "Kopački rit").

PP "Kopački rit" kao prostorni plan područja posebnih obilježja, obuhvaća zaštićeno područje Parka prirode, a u sklopu njega i posebni zoološki rezervat. U tijeku izrade PP "Kopački rit" razmatrani su državni i lokalni zahtjevi te zahtjevi korisnika po pitanju namjene i zaštite prostora. Na osnovu toga utvrđena je mogućnost prihvaćanja odnosno pomirenja različitih interesa u prostoru. Namjena i organizacija prostora utvrđena je u skladu s novim spoznajama i pristupima zaštiti prirode, te su utvrđene mjere korištenja, mjere za uređenje i mjere za unapređenje zaštite okoliša.

Prema područjima za gradnju predviđenim PP "Kopački rit", u Prostornom planu uređenja Općine Bilje utvrđena su građevinska područja dok je na ostalom prostoru Parka, gradnja zabranjena. Tijekom provođenja PP "Kopački rit", kao i kroz upravljanje područjem u svrhu čega je osnovana Javna ustanova Park prirode Kopački rit, nisu uočeni veći problemi.

Osnovna podjela prostora Parka prirode "Kopački rit" je na temeljnu i prijelaznu zonu.

U odnosu na način korištenja prostora, na području Parka prirode Prostornim planom utvrđena su sljedeća područja:

- područja ograničenog korištenja (posebni zoološki rezervat);
- područje selektivnog korištenja (poplavno područje izvan posebnog zoološkog rezervata);
- područje višenamjenskog korištenja (zapadno od nasipa Zmajevac-Kopačevo i istočno od nasipa na lijevoj obali Dunava).

Prostornim planom utvrđeno je 7 kopnenih ulaza u Park prirode, od kojih je glavni ulaz "Mali Sakadaš", a ostali ulazi su "Podravlje", "Podunavlje", "Kozjak", "Grabovac", "Sokolovac" i "Zlatna Greda". Uz ove kopnene ulaze utvrđene su i 4 točke pristupa na vodene putove. Sustav staza za razgledavanje obuhvaća kopnene i vodene staze.

Člankom 55. **Zakona o prostornom uređenju i gradnji** ("Narodne novine" broj 76/07., 38/09., 55/11., 90/11., 50/12. i 55/12.) prostorni plan područja posebnih obilježja određen je kao dokument prostornog uređenja državne razine, a s obzirom na namjenu, kao strateški dokument prostornog uređenja koji se obvezno donosi, između ostalog i za područje parka prirode. Njegovo donošenje je i dalje ostalo u nadležnosti Hrvatskog sabora.

Člankom 346. prijelaznih i završnih odredbi Zakona o prostornom uređenju i gradnji propisano je da dokumenti prostornog uređenja doneseni na temelju propisa koji su važili do stupanja na snagu Zakona o prostornom uređenju i gradnji ostaju na snazi do donošenja dokumenata prostornog uređenja prema istom Zakonu, ako tim Zakonom nije propisano drukčije.

8. PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINA BILJE I KNEŽEVI VINOGRADI I PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA OSIJEKA

Kao što je u poglavlju 2. istaknuto, područje Parka prirode "Kopački rit" nalazi se u tri jedinice lokalne samouprave: Općini Bilje, Općini Kneževi Vinogradi i Gradu Osijeku (samo 0,3% površine).

Prostorni planovi ovih jedinica lokalne samouprave usklađeni su s Prostornim planom Parka prirode "Kopački rit". Oni su važni zbog toga što se njima obuhvaća i kontaktni prostor "Kopačkog rita" što je bitno sa stajališta zaštite prirode, ali i s gospodarskog, prvenstveno turističkog gledišta.

Prostornim planom uređenja Općine Kneževi Vinogradi ("Službeni glasnik" Općine Kneževi Vinogradi broj 5/05., 5/06. i 5/09.) vezano uz kontaktni prostor "Kopačkog rita", dio prostora sjeverno od Parka prirode ocijenjen je kao vrijedan dio prirode i ucertan je na kartografskom prikazu. Taj dio prostora štiti se planskim mjerama propisanim u Odredbama za provođenje. Dio tih mjera odnosi se na zabranu isušivanja vodenih površina, zabranu uklanjanja prirodne vegetacije na obalama Dunava i promjene prirodnog toka, osim za nužne radove na tehničkom i gospodarskom održavanju vodotoka te zabranu gradnje autorskih stupova, dalekovoda i sl.

Prostornim planom uređenja Općine Bilje ("Službeni glasnik" Općine Bilje broj 8/05.) vezano uz kontaktni prostor "Kopačkog rita", dio prostora zapadno od Parka prirode ocijenjeno je kao vrijedan dio prirode i ucertan je na kartografskom prikazu. Taj dio prostora štiti se planskim mjerama propisanim u Odredbama za provođenje. Mjere su slične onima iz Prostornog plana uređenja Općine Kneževi Vinogradi i također uključuju zabranu isušivanja vodenih površina, zabranu uklanjanja

prirodne vegetacije na obalama Dunava i promjenu prirodnog toka, osim za nužne radove na tehničkom i gospodarskom održavanju vodotoka i sl. Bitno je naglasiti da je u Prostornom planu Općine Bilje utvrđeno više građevinskih područja za naselja povremenog stanovanja, turističko-rekreativne i ugostiteljsko-turističke zone. Na taj način u kontaktnom području "Kopačkog rita" osigurano je dovoljno prostora za lociranje smještajnih kapaciteta i ostalih sadržaja za razvoj turizma.

U obuhvatu Prostornog plana uređenja Grada Osijeka ("Službeni glasnik" Grada Osijeka broj 8/05., 5/09., 12/10. i 12/12.) je 0,3% površine Parka prirode, ali taj Plan tretira veći dio prostora južno od rijeke Drave koji se nalazi u južnom kontaktnom području "Kopačkog rita". Dijelom se radi o izgrađenoj strukturi gradskog naselja Osijek (istočna industrijska zona, riječna luka, planirane infrastrukturne građevine vezane uz pročišćavanje otpadnih voda i zbrinjavanje otpada itd.), a dijelom o šumskim površinama koje se nalaze u poplavnom području. Dio pojasa uz desnu obalu Drave u kontaktnom području Parka prirode Prostornim planom uređenja Grada Osijeka utvrđen je kao osobito vrijedan predjel - prirodni krajobraz.

9. PROBLEMI ZAŠTITE, IMOVINSKO-PRAVNIH ODNOSA, UPRAVLJANJA I REŽIMA KORIŠTENJA PROSTORA

Iz ranijih poglavlja vidljivo je da na području Parka prirode postoji nekoliko problema koji se mogu podijeliti u sljedeće grupe:

PROBLEMI RIBNJAKA "PODUNAVLJE-PODRAVLJE"

Nedostatak vode u cjelokupnom području ribnjaka "Podunavlje-Podravlje" prijetio je potpunom degradacijom staništa, a u 2012. godini ribnjaci su dijelom ponovo napunjeni vodom.

PROBLEMATIKA VEZANA UZ ZAŠTITU PODRUČJA:

- problem očuvanja neometanog vodnog režima;
- krivolov i krivoribolov;
- požari pri kojima izgore staništa rijetkih i ugroženih životinja, uključujući gnijezda ptica močvarica;
- sušenje šuma.

PROBLEMATIKA VEZANA UZ INFRASTRUKTURU:

- neriješeno pročišćavanje otpadnih voda s područja Baranje.

PROBLEMATIKA VEZANA UZ DOSTUPNOST TERENA I MINIRANOST:

- unatoč naporima i dosadašnjem razminiranju i dalje je veliki dio prostora Posebnog zoološkog rezervata miniran. Površina oslobođena od mina iznosi 13.781.794 m², a površina koja se još tretira kao minski sumnjivo područje iznosi 23.979.414 m².

DEMOGRAFSKI PROBLEMI:

Naselja u Parku prirode	BROJ STANOVNIKA PO POPISIMA			
	1971. g.	1981. g.	1991.g.	2001.g.
TIKVEŠ	167	120	73	28
KOZJAK	407	270	140	80
Ukupno:	574	390	213	108

(napomene: Tikveš i Kozjak se od 1991. iskazuju kao samostalna naselja, rubno uz vanjsku granicu Parka prirode nalazi se naselje Podunavlje; može se reći da je ovo naselje demografski odumrlo budući je u njemu 2001. godine evidentirano jedno dvočlano kućanstvo)

- još uvijek nedostatan povratak stanovništva u naselja unutar Parka prirode Kopački rit.

10. ZAKLJUČCI

Potrebno je napomenuti da je bitno unaprijeđen dijalog između svih čimbenika u prostoru s ciljem ostvarenja zajedničkih i općih javnih interesa u očuvanju ekološke vrijednosti i značaja, biološke raznolikosti i osobitosti područja Parka prirode.

Resursi Parka prirode moraju se koristiti sukladno mjerama zaštite i očuvanja Parka prirode te mjerama održivog korištenja prirodnih dobara pri čemu se kao prioritetne aktivnosti utvrđuju:

- pronalaženje rješenja za punjenje ribnjaka Podunavlje vodom i njihovu revitalizaciju
- razminiranje cijelog područja;
- provođenje propisa iz područja zaštite prirode od strane svih korisnika Parka prirode, lokalnog stanovništva, svih ostalih pravnih i fizičkih osoba i sl;
- očuvanje vodnog režima kao prirodnog obilježja, budući je od presudnog značaja za očuvanje Parka prirode;
- trajno istraživanje i praćenje stanja u prirodi;
- izgradnja infrastrukture i obnova postojeće;
- rješavanje pitanja otpadnih voda;
- promidžba Parka prirode i razvoj održivog sustava posjećivanja;
- razvoj održivog turizma cijele regije;
- protupožarna zaštita.

Vežano uz socio-ekonomsku situaciju naselja unutar Parka prirode i cijele Baranje kao prioritetne aktivnosti se utvrđuju:

- daljnje povezivanja Parka prirode sa svim subjektima okruženja;
- daljnje jačanje uključivanja lokalnog stanovništva u život Parka prirode te njegovo očuvanje.

U proteklih nekoliko godina od strane sva tri pravna subjekta s javnim ovlastima koji djeluju na području Parka prirode (Javna ustanova, Hrvatske šume i Hrvatske vode) učinjen je veliki napredak u pogledu zaštite, održavanja, očuvanja i proučavanja Kopačkog rita. Izgrađene su važne građevine infrastrukture kao i građevine vezane uz posjećivanje i proučavanje Kopačkog rita. Sve to rezultiralo je i povećanjem broja posjetitelja čime se Kopački rit sve više afirmira i kao bitna točka turističke ponude Osječko-baranjske županije, posebno eko-turizma. U tom pogledu značajni su i napori Turističke zajednice Osječko-baranjske županije.